

גליון 16

שבטי ישראל

חשוון תשפ"ב

בסימון רחל אימנו

336 Tombes de Rachel

הפינה
לצעירים

דמויות מופת
בעדות ישראל
ר' דוד בן יחיא
חותר

תפילה לקבר
רחל אימנו

בואו היכנסו לאתר מורשת הרמב"ם המתחדש!

באתר תוכלו
לעקוב אחרי
ארועים מגוונים,
הרצאות, וכנסים.
בנוסף תוכלו
למצוא עלוני פרשת
שבוע לילדים
ומבוגרים!
מחכים לכם!

בפתח הדברים

קוראים יקרים,
אנו שמחים להגיש בפניכם גיליון מספר שש
עשרה של עלון שבטי ישראל מבית מרכז
מורשת הרמב"ם ועדות ישראל. גיליון מבית
היוצר של המרכז המתחדש בעיר הקודש
טבריה העוסק בימים אלו בהרחבת הפעילות
ובמחקר אודות עדות ישראל השונות.

גיליונות עלון שבטי ישראל יעסקו בעזרת ה'
בהיבטים שונים של תרבות, היסטוריה, הלכה
ומחקר בעדות ישראל השונות.

גיליון זה שאתם מחזיקים בידכם מוקדש
לעיסוק בחודש חשוון והפעם בחרנו לעסוק
בהרחבה קבר רחל ובמנהגי עדות הקשורים
ביום זה.
אביטל לוי

אנשים ונשים.
מתקבצים ובאים
אל קברה של רחל.

תפילה
בכיה
ותודה.

אצל אמא זו,
שהתפללה
על בניה

מנהל תוכן: עותניאל מנצור
עריכה: אביטל לוי
עיצוב: רבקי שאולזון

תפילה לקבר רחל מאת הרב פתייהן

(מתוך אתר קבר רחל)

איֵה בֶן אוֹנֵי לֹא רֵאֲנִי
 וְלֹא יִנַּק מִהַדָּדִים
 הִלְכָה לְשֹׂאֵל מֵאֲבוֹת כָּל
 אֵיפֹה בְּנֵי הַיְקָרִים
 לְכִי שְׂאֵלִי לְבֹן עֲמֶרֶם
 קִבּוֹר בְּהַר הָעֵבְרִים
 בְּנֵי מֹשֶׁה אֵל תְּחַשֶּׂה
 אֵן נְטִשְׁתָּה הַעֲדָרִים
 וְקוֹל מִקְבֵּר נִשְׁמַע מִדְּבַר
 בְּנֵיהֶם וְקוֹל תְּמַרוּרִים
 לְמָה דוֹדָה אֶת נוֹדְדָה
 לְחַפֵּשׂ בְּהָרִים
 אֲנִי נְחוּצָה לְגִדּוֹר פְּרֻצָה
 לֹא עַת הַרְבּוֹת דְּבָרִים
 מֹשֶׁה עָנָה בְּמַגִּנָּה

חֲנֻנֵי קָה חֲנֻנָּה. בְּזִכּוֹת רַחֵל אֲמִנֵּנָה.
 זְכוֹת רַחֵל זְכוֹר הָאֵל
 לְבָנֶיךָ הַגְּדוּדִים
 שֶׁהִכְנִיסָה אֶת צָרְתָּה לְחוּפְתָּה
 בְּלֵיל שְׁמוּרִים
 וְהִיא נִחְבָּתָה תַּחַת מִטָּתָה
 וְעָנְתָה מִשֶּׁם דְּבָרִים
 אֶת קוֹל שׁוֹעֲתָה וְזֹעֲקָתָה
 הַקְּשִׁיבָה נָא מִשְׁחָקִים
 קוֹל בְּרָמָה מִפִּיל חוּמָה
 הַנִּשְׁמַע לְמַרְחָקִים
 מִלֵּלֶת וְשׂוֹאֶלֶת
 הַנִּקְבְּרֶת בְּפִרְשֵׁת דְּרָכִים
 אֵיֵה יוֹסֵף אֵיֵה חוּפֵף
 אֵהָה לִי עַל בֶּן נְעוּרִים

וְחִלְצָה מִרְגְּלָהּ מִנְעָלִים
 וְקָרְעָה אֶת כְּתוֹנֶת פְּסִים
 וְהִצְעִיף וְהִמְעִילִים
 וְשָׁק חֲגֵרָה עָלַי בְּשָׂרָה
 וְנִתְגַּלְגְּלָה בֵּין סְלַעִים
 וְסָפְחָה יָד עַל בֶּן נִכְבָּד
 אֲשֶׁר נֶאֱבַד בֵּין הָעַמִּים
 וְקִשְׂרָה חֻבֵּל עַל עַם חֻבֵּל
 וְעִשְׂתָּה מִסְפֵּד כְּתַנִּים
 קַפְצָה בְּחִפְזוֹן לְאֵל עֲלִיוֹן
 וּבִקְעָה אֶת כָּל הַרְקִיעִים
 וְעֲלֵתָה לְמַעוֹן לְרוֹם חֲבִיוֹן
 וְעֲמֹדָה לְפָנַי צוֹר עוֹלָמִים
 וְתִבְעָה עֲלֵבּוֹן שֶׁל עִם צִיוֹן
 בְּשֶׁק וּבְכִי וּבְתַחֲנוּנִים
 אֲנֹא אָבִי לְקוֹל כְּאָבִי
 תִּפְנֶה אֵלַי בְּרַחֲמִים
 צוֹר תַּעֲוֹדָה הָאֵם עֲדָה
 תִּהְיֶה אֲבוּדָה לְעוֹלָמִים
 וְאִיךָ כֹּלָה מַחִיק בַּעֲלָהּ

לַיהוֹשֻׁעַ בְּנֵי מִסְרְתֵימ
 יְהוֹשֻׁעַ בְּנֵי עֲנָנִי
 אָנָּה הִמָּה הַשְּׁבָטִים
 לְמוֹל בְּכִיתָה וְצַעֲקָתָה
 בְּכָה גַם הוּא לְעַמְתָּה
 וְקוֹל בְּכִיתָם וְשׁוֹעַתָם
 עָלְתָה לְשָׁמַי מְרוֹמִים
 דּוֹמִי אֲמִי מֵעֵט רְגַע
 פֶּן אָמוֹת וְאֶגּוּעַ
 אֲנִי מִסְרְתֵימ לְזִקְנִים
 וּלְמַלְכֵי דוֹד הַרוּעִים
 הִלְכָה מִשֶּׁם בְּחִפְזוֹן
 וּבָאָה לְקַבְּרֵי עִיר צִיוֹן
 וְאָמְרוּ לָהּ בְּמִקְדָּשׁ מְכוּן
 שָׁם תִּבְקָשִׁים וְשָׁם תִּמְצָאִים
 וְכִרְאוֹת רַחֵל כִּי אֵין חוֹמוֹת וְחַל
 וְאֲבָנֵי מִקְדָּשׁ הֵם שְׂרוּפִים
 וְאֵין כְּהֵנִים וּלְוִיִּם
 וְאֵין אָרוֹן וְכַרְוֵבִים
 צַעֲקָה מִר חֲמַרְמֵר

תפילה לקבר רחל מאת הבן איש חי

רַחוּם הֶקֶם סִפְתָּהּ, מַהֲרָ נָא קוֹץ פְּדוּתָהּ, קַבֵּל נָא אֶת תְּפִלָּתָהּ, וְחוּן תְּחוּן עֲלֵינוּ.
 חֲנוּן תִּבְנֶה אֶת בֵּיתָהּ, תֵּן שִׁכָּר לְפַעֲלָתָהּ, תִּקְוָה לְאַחֲרִיתָהּ, וְנָשׁוּב לְגִבּוֹלֵנוּ. לֹא
 תוֹסִיף עוֹד לְדַאֲבָהּ, חֵישׁ מִלֹּא לָהּ כָּל טוֹבָהּ, חֵי דַע תִּמְחָה בְּחַבְּבָהּ, וְקַבֵּץ נִדְחָנוּ. אָמַר
 לָהּ קוּמִי אוּרִי, מַעֲפָר הַתְּנַשְׁרִי, מִרְאֵשׁ אֲמָנָה שׁוּרִי, דוֹדִיךָ שָׁם תִּרְאֵנִי. מִלֶּךְ פּוֹדֶה
 וְגוֹאֵל, הֶקֶם בְּכַח וְאֵל, אֶת בְּתוּלַת יִשְׂרָאֵל, וְרִיבָה אֶת רִיבֵנוּ. נַחֵם לְבָבָהּ הַנִּכְאָה,
 כִּי לֶךָ נָאָה וְיָאָה, בְּהַר צִיוֹן יִרְאָהּ, כְּבוֹדֶךָ אֶלְקֵינוּ. וְחֵישׁ תִּבְנֶה אַפְרִיזוֹן, מֵאַשְׁפוֹת

מנְעִי דַמְעָה מֵעֵינַיךָ
 וְאֵת חֶפְךָ מִתַּחֲנוּנַי
 כִּי מְרֹבב שִׁיחֶךָ וּבִכְיֶיךָ
 נִדְדוּ כָּל הָעֲלִיּוֹנִים
 וְהוּא עָלָה עַד מַעְלָה
 וְנִכְמְרוּ הַרְחָמִים
 וְלֹא אֲדוּם עַדֵי אֶקוּם
 דְּמִי עֲבָדֵי הַנְּשַׁפְּכִים
 וּבִזְמַן קֹצֵר אֶהְיֶה קוֹצֵר
 וּבִזְמַן כָּל הַרְשָׁעִים
 אֶגְזֹר אֲבַנָּא תַמְחֵי צִלְמָא
 וְתַדִּיק יְתִיָּה לְרִסְיָסִים
 וְאַפְתַּח תִּיבּוֹת הַסְּתוּמוֹת
 שְׁל נְשָׁמוֹת הַבְּלוּעִים
 קוּמִי אוּרֵי הַתְּנַעֲרִי
 וְלִבְשֵׁי בְגָדֶיךָ הַיְקָרִים
 גַּם קוֹל עַמִּי וְלִאֲמִי
 הֵם מִתְּוֹדֵדִים וְאוֹמְרִים
 אִם עֲוִינֵנו עָנּוּ בָנוּ
 עֲשֵׂה נָא לְמַעַן שְׁמֶךָ
 זְכַרְנוּ ה' בְּרִצּוֹן עִמָּךָ

תִּגְרַשׁ אוֹתָהּ לְמַרְחָקִים
 וְאִיךָ שִׁלַּחַתְּ הָאֵם מִקֵּן
 וְלֹא לְקַחַתְּ הַבְּנִים
 וְאִיךָ נִטְשַׁתְּ הַצֵּאֵן תּוֹעִים
 בֵּין אֲרִיּוֹת וּלְבָאִים
 וְאִיךָ תִּדּוּם לְבְנֵי אָדוּם
 הַמְּקַרִּיבִים מֵהֶם זְבָחִים
 הָאֵם לֹא תַם עוֹן פֶּשַׁעַם
 בְּיַדֵי מַיִם הַזְּדוֹנִים
 הָאֵם מִצְעֵר לְפָנֶיךָ
 אֶלְף שָׁנִים בְּעֵינֶיךָ
 וְאֶלְף שָׁנֵי נָטָה לְעָרוֹב
 וְלֹא חִדַּל הַמִּכְאוֹב
 וְאִיָּה אוֹת הַפְּלֹאוֹת
 וְחֲשָׁבוֹן מוֹעֵד מוֹעֵדִים
 מִתֵּי תִרְחַם מִתֵּי תִנְחַם
 וְאִתָּה דוּחָה מִיּוֹם לְיָמִים
 אֵל אִיוֹם תִּנָּה פְּדִיּוֹם
 וְלֹא תִדְחָה עוֹד בְּדַבָּרִים
 קוֹל יוֹצֵא מֵעַל כֶּסֶּא
 דּוֹמֵי בֵּיתִי כִּלְתֵי אֵיתָנִים

תָּרִים אֲבִיוֹן, קַל אֲלֻקִּים בְּצִיּוֹן, חִישׁ תִּרְאִינָה עֵינֵינוּ. גִּרְשׁ שִׁפְחָה וְאִמָּה, וְצַר הַשְּׂמֵד
 בַּחֲמָה, קִדְשׁ יוֹנְתָךָ תַּמָּה, חֲסִדְךָ הַזֶּרַח עֲלֵינוּ. אֹר מִחֲסֵד תֵּן לָהּ, כַּאֲשֶׁר נֶאֱמַתְּ לָהּ,
 וְהִרְחַב אֶת גְּבוּלָהּ, שִׁים כְּדָכַד שִׁמְשִׁתֵּינוּ. וְתִשָּׁב הַעֲטָרָה, לְתַמָּה הַגְּבִירָה, אֵל פְּנֵיהָ
 תֹאמֶר, מִפְּנֵיךָ מִלְּכָנוּ. לָהּ יִקְרָא דְרוּשָׁה, עוֹז וְהַדָּר לְבוּשָׁה, שִׁים לָהּ כְּתָר בְּרֹאשָׁה,
 אֶת עֲדֵיהָ הִיא תַעֲדָנוּ. הֵקֵם נָא בְּחֲסִדֶיךָ, סֶכֶת דָּוִד עֲבָדֶיךָ, אֶת כְּבוֹד מַלְכוּתְךָ, חִישׁ
 תִּגְלָה עֲלֵינוּ.

פינת ההלכה

שאלת ובקשת גשמים

-מתוך אתר הלכה יומית
על פי פסקי מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל-

חלק ג עמוד צח. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה א, עמוד עו].

ב. מנהג הספרדים ועדות המזרח בברכת השנים, לומר בקיץ "ברכנו", ובחורף "ברך עלינו", וכוללים בה שאלת טל ומטר. והוא מנהג נכון על פי הקבלה. ובנוסף ספרד של האשכנזים אומרים לעולם "ברך עלינו", אלא שבחורף כוללים בה ותן טל ומטר לב-רכה. [שארית יוסף חלק ג עמוד צח. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה ב].

ג. מי שטעה ושאל טל ומטר בברכת השנים תיכף ומיד לאחר החג, קודם שבעה בחשון, אינו צריך לחזור ולהתפלל, כיון שעל כל פנים עונת הגשמים היא. ואפילו נזכר באמצע התפלה, יכול להמשיך להתפלל. ומכל מקום אם ירצה יוכל לחזור ולהתפלל בתנאי דנדבה, שיאמר: "אם אני חייב לחזור ולהתפלל, הריני מתפלל לשם חובה, ואם לאו תהיה תפלתי זו לנדבה", ואינו צריך לחדש בה דבה. [שארית

א. בארץ ישראל שואלים את הגשמים בברכת השנים לומר "ותן טל ומטר לברכה", החל מליל שבעה בחשון, בתפילת ערבית, עד המנחה של ערב יום טוב הראשון של פסח, ועד בכלל. ואף על פי שהיה ראוי להתחיל לשאול טל ומטר תיכף ומיד אחר החג, כדרך שמזכירים "משיב הרוח ומוריד הגשם" החל מתפילת מוסף של שמיני עצרת, והלאה, מכל מקום תיקנו חז"ל לעכב שאלת טל ומטר עד שיעברו חמשה עשר יום אחר החג, כדי שייספיקו עולי רגלים להגיע למחוז חפצם, ולא יעצרו הגשם, ושיערו אז שדרוש חמשה עשר יום כדי להגיע (בתנאי התחבורה של הימים ההם) מירושלים לנהר פרת, גבול מדינת בבל, ששם היה היישוב המרוחק ביותר מירושלים. ואף לאחר חורבן בית המקדש היו עדיין כאלה שמתאספים מכל התפוצות לעלות לרגל, ובפרט ליד הכותל המערבי שלא זוהו שכינה משם, ומפני תקנת ער לים אלה איחרו את השאלה של טל ומטר לשבעה בחשון. [שארית יוסף

לתקופה, אינו צריך לחזור ולהתפלל, כיון שעל כל פנים עונת הגשמים היא, ואין הגשמים בימים אלו סימן קללה, שהרי מזכירים בתפלה "משיב הרוח ומוריד הגשם". ולא עוד אלא שאפילו אם טעה בחוץ לארץ ושאל טל ומטר קודם שבעה בחשון, גם כן אינו צריך לחזור ולהתפלל, כדין בן ארץ ישראל שטעה. ומכל מקום אם רצה יכול לחזור ולהתפלל בתנאי דנדבה, כמו שנתבאר לעיל סעיף ג'. [שארית יוסף חלק ג עמוד ק'. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה ה עמוד פג].

ו- אם טעה ולא שאל טל ומטר, אם נזכר בסיום ברכת השנים, לפני שיש זכיר "השם", חוזר ואומר ותן טל ומטר לברכה וכו', ומסיים על הסדר. ואם לא נזכר עד שחתם ברוך אתה ה' מברך השנים, לפני שיתחיל ברכת תקע בשופר, יאמר שם בין ברכה לב-רכה "ותן טל ומטר לברכה", וימשיך ברכת תקע בשופר וכו'. ואם לא נזכר עד שהתחיל תקע בשופר גדול, ימשיך בתפלתו עד ברכת שמע קולינו, ולפי-גי שיאמר "כי אתה שומע תפלת כל פה", יאמר שם: "ותן טל ומטר לברכה". (ואם הוא בתענית שצריך לומר ענונו, יאמר תחלה ותן טל ומטר לברכה, ואחר כך יאמר ענונו). ואם שכח לשאול גם בברכת שמע קולינו, וחתם "ברוך אתה ה'", ומיד נזכר, יאמר "למדני חקיך", וחוזר ושואל טל ומטר,

יוסף חלק ג עמוד צט. ילקוט יוסף מה-דורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה ג, עמוד עח].

ה. במה דברים אמורים בארץ ישראל שהיא ארץ הרים ובקעות למטר השמים תשתה מים, וזקוקים תושביה לגשמים מרובים. ולכן מקדימים לשאול טל ומטר החל מליל ז' בחשון, אבל בחוץ לארץ כגון בבל ומצרים וסבי-בותיהם שאינם צריכים לגשמים כל כך, אין שואלים טל ומטר אלא עד יום הששים אחר תקופת תשרי. ויום התקופה מכלל השישים יום. ומתחילים לשאול בתפילת ערבית של יום הששיים. וחיילי הצבא ותיירים ושאר בני אדם שנקלעו לסיני או לגולן או לדרום לבנון, שהאקלים שלהם דומה לשל ארץ ישראל, שואלים טל ומטר בליל ז' בחשון, שאין הדבר תלוי בקדושת הארץ, אלא הכל לפי צורך הגשמים לארץ ההיא. ובפרט במקומות הסמוך כים לארץ ישראל. וכן כתבו האחר-נים, שבמקומות שמוזג האויר והאקלים שלהם דומה לשל ארץ ישראל, כגון מדברות סיני ואל עריש והגולן ודמשק וסביבותיה שואלים טל ומטר בז' בחשון, כתושבי ארץ ישראל, כי מוזג האויר שלהם דומה לשל ארץ ישראל. [שארית יוסף חלק ג עמוד צט. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה ד, עמוד פא].

ה. בן חוץ לארץ שטעה בתפלתו ושאל טל ומטר לפני שיגיע יום ששים

ט. אם טעה ולא שאל טל ומטר בערבית של ליל שבעה במר-חשוון, יש אומרים שאינו צריך לחזור ולהתפלל, ויש חולקים וסוברים שצריך לחזור ולהתפלל. ונראה להלכה שאם נזכר קודם שומע תפלה, ישאל שם טל ומטר, ואם התחיל רצה, יחזור לברכת השנים. ואם סיים תפלתו ונזכר שלא שאל טל ומטר, יחזור ויתפלל בתנאי של נדבה. [שארית יוסף חלק ג עמוד קא. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה ט, עמוד פח].

י. מי שנסתפק אם שאל טל ומטר בתפלתו או לא, אם נזכר להסתפק לפני ברכת שמע קולינו, שואל טל ומטר בשומע תפלה, ואם נזכר לאחר שהתחיל רצה, אם הוא בתוך שלשים יום מיום שמתחילים לשאול בו טל ומטר, חוזר לברכת ברך עלינו, שחזקה עליו שאמר ברכנו כפי שהיה שגור בפיו קודם זמן שאלה. ואם הוא לאחר שלשים יום אינו חוזר, שחזקה עליו שאמר כהוגן. ושליח צבור קבוע שאומר הדרה בשחרית ובמנחה, די לו בשמונה עשר יום להרגיל לשונו לומר ברך עלינו, לפיכך אם נסתפק לאחר מכן אינו חוזר. [שארית יוסף חלק ג עמוד קב. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה י', עמוד צ'].

יא. מי שטעה בתפלתו ושכח לשאול טל ומטר, ונזכר רק באמצע אלהי נצור, ובינתים הגיע שליח צבור לקדיש או

ומסיים שנית "כי אתה שומע תפלת כל פה" וכו'. ואם חתם שומע תפלה, ואחר כך נזכר שלא שאל טל ומטר, יאמר שם קודם ברכת רצה, "ותן טל ומטר לברכה". ואם אמר תיבת רצה, חוזר ל"ברך עלינו", וממשיך תקע בשופר ויתר הברכות על הסדר. וכן הדין אם נזכר באמצע מודים, או באמצע אלהי נצור, שחוזר לברך עלינו. אבל אם סיים פסוק יהיו לרצון האחד רון, אף על פי שעדיין לא פסע שלש פסיעות לאחוריו, חוזר לראש התפלה. [שארית יוסף חלק ג' עמוד ק'. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה ו, עמוד פה].

ז. מי שטעה בתפילת ערבית בימות הגשמים, ולא שאל טל ומטר בברכת השנים, וסיים תפילתו, אף על פי שמעיקר הדין תפילת ערבית רשות, אף על פי כן חייב לחזור ולהתפלל שנית. ואם נזכר באמצע תפלתו חוזר על דרך שנתבאר בסעיף ו'. [שארית יוסף חלק ג עמוד קא. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה ז, עמוד פז].

ח. אשה שטעתה בברכת השנים ולא שאלה טל ומטר, בין בשחרית ובין בשאר תפלותיה, דינה כדין איש שטעה ולא שאל טל ומטר, וחוזרת להתפלל על דרך שנתבאר בסעיף ו'. [שארית יוסף חלק ג עמוד קא. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה עמוד פח].

יב, עמוד צא].
 יג. מי ששכח לשאול טל ומטר וסיים תפילתו, מן הדין רשאי הוא לכיין לתפילת החזרה של השליח צבור ולשומעיה מתחלתה ועד סופה, ויוצא בזה ידי חובה. ובלבד שיהיה שליח צבור הגון שבקי ויודע לכיין להוציא את האחרים ידי חובה. וגם מבטא היטב את כל התיבות והאותיות שבתפלה. ואז יוצא היחיד ידי חובה, אף על פי שהוא בקי ויודע להתפלל בעצמו. ויזהר שלא יענה "ברוך הוא וברוך שמו", וגם לא יאמר "מודים דרבנן" עם הצבור, אלא ישמע מודים בתפילה מפני השליח צבור. ואם יש שם כהנים שנושאים כפיהם לברך את ישראל, יכוין לברכתם ויענה אחריהם אמן. ובסיום התפלה יפסע ג' פסיעות לאחוריו, ויאמר עושה שלום וכו'. ומכל מקום לכתחלה יותר טוב ונכון מאד שהוא בעצמו יחזור להתפלל עם השליח צבור וישאל טל ומטר. ורק אם קשה לו להתפלל בעצמו, ובפרט כשיש לו ספק בדבר אם שאל טל ומטר או לא, יוכל לסמוך על שמיעתו מהשליח ציבור. ואם לא נזכר שהחסיר טל ומטר בתפלתו אלא עד שהגיע השליח צבור ל"ברך עלינו", אינו מועיל שיכוין משם ואילך לתפלת השליח צבור כיון שהיה סבור שהתפלל כהוגן, ולא כיון כלל לצאת ידי חובה בחזרת השליח צבור מתחלתה, לפיכך חוזר לראש התפילה ושואל טל ומטר. [שארית יוסף חלק ג עמוד קג.

לקדושה, אף על פי שבדרך כלל מותר לענות קדיש וקדושה באמצע אלהי צבור, הואיל ונסתיימה עיקר התפלה, מכל מקום בנידון זה יש להורות שלא יפסיק לענות קדיש או קדושה, שאם יענה נמצא שגילה דעתו שסיים תפלתו לגמרי, שהרי באמצע התפלה אסור לענות קדיש וקדושה, ואם כן יצטרך לחזור לראש התפילה בשביל שאלת טל ומטר, ולכן ישתוק ויכוין לקדושה או לקדיש שאומר השליח צבור, ואחר כך יחזור לברך עלינו. [שארית יוסף חלק ג עמוד קב. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה יא, עמוד צ'].
 יב. מי שטעה בתפילת שבת והתחיל בברכת אתה חונן וכו', שהדין הוא שכאשר נזכר באמצע אחת הברכות של שמונה עשרה שהוא שבת, מסיים אותה ברכה שהתחיל בה, ואחר כך חוזר לתפילת שבת, ויקר מקרהו שטעה בימות הגשמים ואמר ברכנו, ואחר כך נזכר שהוא שבת, אם נזכר קודם תקע בשופר, יאמר שם ותן טל ומטר לברכה, ויחזור לתפילת שבת, אבל אם נזכר אחר שהתחיל תקע בשופר, או בברכות שלאחר מכן, לא יחזור לברך עלינו, אלא יפסיק באמצע הברכה שנזכר בה, ויחזור לתפילת שבת. ואף על פי שיש חולקים בזה, ספק ברכות להקל. [שארית יוסף חלק ג עמוד קב. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה

טל ומטר בשבעה בחשון כדינו, ואחר כך יצא לחוץ לארץ על מנת לחזור במשך השנה, ימשיך לומר טל ומטר בברכת השנים גם בהיותו שם, אף על פי שהוא קודם שישים יום לתקופה. ורק כשהוא עובר לפני התיבה כשליח צבור, יאמר "ברכנו", ובברכת שומע תפילה, קודם "כי אתה שומע תפילת כל פה", יאמר בלחש "ותן טל ומטר לברכה". ואם עקר דירתו עם משפחתו להתגורר בחוץ לארץ, יפסיק מלשאול טל ומטר מיד כשיגיע למחוז חפצו בחוץ לארץ. [שארית יוסף חלק ג עמוד קד. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה טז, עמוד צח].

יז. תייר שבא לבקר בארץ ישראל ביימים אלה, ודעתו לחזור לחוץ לארץ לעירו ולשער מקומו, בקרב ימים, צריך לשאול טל ומטר בברכת השנים בשבעה בחשון כמנהג המקום שנמצא שם, וכשיחזור לחוץ לארץ יפסיק מלשאול טל ומטר עד ששים לתקופה. וטוב שימשיך שאלת טל ומטר בשומע תפלה. [שארית יוסף חלק ג עמוד קד. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה יז, עמוד צט].

יח. החל ממוצאי יום טוב הראשון של פסח, אומרים "ברכנו" במקום "ברך עלינו", עד ליל שבעה בחשון. ומי שטעה בימות החמה ואמר "ברך עלינו" ושאל טל ומטר, אם נזכר באמצע הברכה חוזר לראש הברכה,

ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה יג, עמוד צד].

יז. מי שרגיל להאריך קצת בתפלתו ולפעמים בגלל כך אינו משיג לענות קדושה עם הציבור, והוא מעדות המזרח, אינו רשאי לקצר ולשנות הנוסח של ברכך עלינו, לומר הברכה כנוסח בני אשכנז, כדי שיספיק להגיע לקדושה, אלא יתפלל כנוסח המקובל שלנו, וכמנהג אבותיו. [שארית יוסף חלק ג עמוד קג. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה יד, עמוד צו].

טו. בן ארץ ישראל שיצא לחוץ לארץ קודם שבעה בחשון, יש אומרים שאם היה דעתו לחזור בתקופת שאלת הגר שמים, או אפילו שאין דעתו לחזור בתקופה זו אלא שהשאיר אשה ובנים בארץ ישראל, שואל טל ומטר בשבעה בחשון כבני ארץ ישראל. ואם לאו לא ישאל אלא עד ששים לתקופה כבני חוץ לארץ. ויש חולקים וסוברים שלעולם הולך אחר המקום שנימצא שם, ולכן אינו שואל אלא בליל ששים לתקופה כבני חוץ לארץ. ולענין הלכה נראה שאם דעתו לחזור לארץ ישראל בתקופת הגשמים או אפילו במשך השנה, או שהשאיר אשה ובנים בארץ ישראל, ישאל טל ומטר בשומע תפלה. [שארית יוסף חלק ג' עמוד קג. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה טו].

טז. בן ארץ ישראל שהתחיל לשאול

לתבואה ולחקלאות, או לבריאות בני אדם, אין להם לשאול טל ומטר כלל בימים אלה. וכן בהזכרה לא יאמרו "משיב הרוח ומוריד הגשם", אלא מוריד הטל, כיון שהגשמים סימן קללה להם באותו זמן. [שארית יוסף חלק ג' עמוד קה. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה יט, עמוד ק'].

כ. במדינות שהאקלים ומזג האוויר שלהם הוא להיפך מהאקלים ומזג האוויר שלנו, שהחורף שלהם הוא מפסח עד סוכות, והקיץ שלהם הוא מסוכות ועד פסח, כגון מדינת בראזיל ואוסטרליה, יש אומרים שלא ישאלו טל ומטר בברכת השנים כלל, לא בקיץ ולא בחורף שלהם, אלא שבימות הגשמים שלהם דהיינו בין פסח לסוכות ישאלו טל ומטר בשור מע תפלה, ובהזכרה לעולם יאמרו מוריד הטל. והשליח צבור אף הוא ישאל טל ומטר ב"שומע תפלה" בימות הגשמים שלהם. ולדינא נראה, שבזמן הזה שהגשמים להם היא לסימן מן ברכה, יש להם לשאול טל ומטר בברך עלינו החל מיום ששים לתקופה, עד ערב פסח, כמנהג אחינו שבחוץ לארץ. ורק לענין הזכרת הגשם נראה שעדיף להמשיך במנהגם הקודם להזכיר מוריד הטל לעולם. [שארית יוסף חלק ג' עמוד קה. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה כ, עמוד קא].

ואם נזכר אחר שאמר ברוך אתה ה' קודם שיסיים מברך השנים, אומר למדני חוקיך, ויחזור לראש הברכה, ואם לא נזכר עד שסיים מברך השנים, או שלא נזכר אלא בברכות שלאחר מכן, חוזר ל"ברכנו", וממשיך ברכות התפלה על הסדה ואם לא נזכר עד שאמר פסוק יהיו לרצון (האחרון), חוזר לראש התפלה. לפיכך יחידים הצריכים לגשמים מפסח ועד סוכות, אינם רשאים להזכיר מוריד הגשם, או לשאול טל ומטר בברכת השנים, אלא באמצע שמע קולינו ישאלו טל ומטר, כדין כל יחיד ששואל צרכיו בשומע תפלה. וכן הדין בעיר מסויימת שצריכה גשמים בין פסח לסוכות, אפילו היא גדולה כנינוה, או אפילו מדינה שלימה, או ארץ אחת כולה, כגון ארץ אשכנז בכללה, או ארץ ספרד בכללה, הרי הם כיחידים לענין זה, ושואלים טל ומטר בשומע תפלה. ומכל מקום יחיד שטעה בתפילתו במקומות אלה ושאל טל ומטר בברכת השנים, אין צריך לחזור ולהתפלל, אלא בתורת תנאי של נדבה. אבל אם טעה בהזכרה ואמר "מוריד הגשם" בין פסח לסוכות, אפילו במקומות הצריכים לגשמים צריך לחזור ולהתפלל. [שא"רית יוסף חלק ג' עמוד קה. ילקוט יוסף מהדורת תשס"ד, תפלה כרך ב, סימן קיז הערה יח, עמוד צט].

יט. במקומות שבין סוכות לפסח הם ימות החמה שלהם, והגשמים מזיקים

הנהגות ואורחות חיים בעדות ישראל השונות

מאת דוד חוברי

שש שבתות השמחה סביב החתונה

בפרקים הקודמים סקרנו בפירוט רב את שבעת ימי המשתה שלאחר החתונה ועמדנו על טיבם של האירוסין (הקידושין) הסברנו מהי סעודת מצווה ועמדנו על חיזוק הקשר בין בית החתן לכלה במשך חגיגות השבוע הראשון. בפרק זה נפרט את מהותן של כל ששת השבתות מתחילת האירוע המכונן בחיי הזוג ועד לסיומן.

• שבת ראשונה - נקראת "שבת אלבידע" (שבת ההתחלה) והיא נחגגת בבית החתן בסעודות דשנות בשירי שבת ושמחה גדולה ובמוצ"ש החתן מזלזל בגדים נאים ומיוחדים.

• שבת שניה - "שבת אלערס" (שבת החתונה) נחגגת לאחר שבעת ימי המשתה. בליל שבת מגיעים אורחים להתפלל בבית החתן ובסיום התפילה שבים לבתיהם. בבוקר למחרת מתפללים בבית החתן ותפילת שחרית. בתום "שחרית" שולחים נער לבית הכנסת בו מתפלל החתן בקביעות ומודיעים לציבור המתפללים, שהחתן מגיע לבית הכנסת לקריאת התורה ולשאר התפילה. החתן יוצא מביתו כשהוא עטוף בטלית נאה וקהל רב מלווה אותו ברחוב בתהלוכה שקטה. בהגיעם לבית הכנסת החתן יושב ליד המארי ובית הכנסת מתמלא באורחים המגיעים גם מבתי כנסת אחרים לכבודו של החתן. לעליות לתורה מוזמנים הרבה אורחים ומוסיפים על מספר העליות כמה שאפשר כשכל עולה קורא שלושה פסוקים בלבד. יש שנהגו להזמין כהן לוי וישראל בתחילה ואחר כך בלי סדר את שאר הקרואים ויש שהקפידו להזמין כהן לוי וישראל וחוזר חלילה כמה שאפשר. החתן מוזמן לאחר כבוד לעלות למפטיר והפטרה ובטרם עלותו החזן מנעים בקולו את השיר "חתן נעים עלה בתוך עם אמוני לקרא בספר תורת ה'". בתום קריאתו את הפטרה עומדים השמשים ומזים על הציבור מי-וורדים. (לא נהגו לזרוק סוכריות בבית הכנסת ולא להגיש כיבוד כלשהוא). אחרי התפילה כל הקהל מלווה את החתן בשקט לביתו.

מיד לאחר זמן קצר מגיעים האורחים לביתו לג'עלה ושירה וסעודה. באירוע זה משתתפות גם נשים. אחר הצהרים הכלה מולבשת בבגדים נאים ומפוארים שבדרך כלל הושכרו לצורך זה - האחריות של ההלבשה על הורי הכלה. בית החתן אחראים על הגשת שתיה חמה וכיבוד קל.

שבת שלישית - "שבת אלג'וליה" (בגדי פאר) שבת שמחה זו נעשית בבית הכלה כבשבת קודמת שהיתה אצל החתן אלא שאחר הצהרים מולבשת הכלה והפעם האחריות להשגת המלבושים מוטלת על החתן וביום זה באות לביקור אצל הכלה כל חברותיה וקרובותיה.

• שבת רביעית - "שבת אלזיארה" (הביקור) נערכת שוב בבית הכלה וכל בני משפחת הכלה מבקרים אותה בביתה בליווי הסעודות והג'עלה כפי שהיה בעבר.

• שבת חמישית - שבת אלתרפה (צביעה ואיפור) לקראת שבת זו החל מיום חמישי מאפרים את הכלה מחדש דהיינו מחדשים את הצבעים בידיה וברגליה שכבר דהו מאז החתונה. גם בשבת זו מוזמנים אורחים קרובים ואחר כך שוב מולבשת הכלה.

שבת ששית - אלשבת אלאכרה (השבת האחרונה) - בשבת זו מגיעים מת מעט לבית החתן והכלה ובכך מסתיימות חגיגות החתונה.

לסיכום: ראינו כי שמחת החתונה תופסת מקום מרכזי בחיי החתן והכלה והינה אירוע מכונן בלתי נשכח שמושקעים בו הרבה אנרגיות והוצאות כס' פיות מתוך תקווה שיהיה זה אירוע יחידי בחייהם שיוביל לחיי נישואין מוצל' חים. אירוע זה מהווה נדבך חשוב בחיזוק ובהידוק הקשרים החברתיים בתוך המסגרת הקהילתית דבר שתורם לחיזוקה של הקהילה היהודית ולשימורה של המסורת התימנית בכלל, ולגיבוש המסגרת המשפחתית והחברתית הקרובה בפרט

היסטוריית יהודי תימן

מאת: דוד חוברי

מצבם של יהודי צנעא בשליש הראשון של המאה ה־18.

לאחר שובם של גולי מוזזע לצנעא ולאחר שהתארגנו מחדש להקים את שכונתם החדשה "ביר אלעזאב" כפי שפירטנו בגליון הקודם, ובטרם הספיקו לארגן היטב את חיי הקהילה שלהם, פקדה אותם שוב תקופה קשה שאת ידיעותיה אנחנו שואבים מתוך חיבור הסטורי ראשוני שנותר בידינו ושזכה להעתקות לא מעטות. מי שהותיר בידינו את הנכס ההסטורי החשוב הזה הוא ר' סעיד צעדי בספרו "דופי הזמן". על חשיבותו של חיבור זה כתב פרופ' טובי במבוא לספר "תולדות יהודי תימן - מכתביהם" בשנת תש"מ: ספר זה נחשב לספר ההסטוריה הראשון שנכתב בתימן והווה נר לרגלם של מחברים תימנים שבאו אחריו למעשה הוא פרץ את הדרך בפני חכמי תימן שראו בכתיבת הסטוריה עד אז "איבוד זמן ויגיעה לריק". יחד עם זאת מגמתו של המחבר לא היתה הסטורית בלבד אלא גם מוסרית. לא עצם האירועים ההסטוריים שקרו כמו רדיפות, גזירות, רעב, מלחמות וכיוצ"ב הם שדחפוהו לכתיבת ספרו אלא חשבון הנפש

שנים ולאורכם לא יכלו היהודים לנהל חיי שגרה נורמליים. בנוסף לכך פקדו את תימן מספר שנות בצורת קשות שנסתיימו בשיאן בין השנים 1726-27 ברעב כבד שכילה את המוני היהודים שמתו ברעב. השליט המקומי ניצל מציאות קשה זו כדי לכפות עליהם את האסלאם ובתמורה הבטיח להם מזון להחיות נפשם. ואכן מאות רבות התאסלמו. בנוסף לכל הצרות הללו ירדה מכת ארבה קשה על צנעא וסביבותיה וחסלה את כל היבולים דבר שרק תרם להעמקתו של הרעב. בעקבות המצב הקשה המתואר לעיל חלה התרופפות עצומה בקרב יהודי צנעא מבחינה דתית ומוסרית כאחד. ועם מציאות עגומה זו ניסו קברניטי הדור ורבניה להתמודד על מנת להציל את היהודים מכליה ועל כך נדון בגליון הבא.

www.harambam.org.il

שהוא עושה כנציגם של יהודי תימן תוך ניתוח התנהגותם ואורחות חייהם הבלתי מוסריים של היהודים. זאת על מנת להפיק לקחים ולשנות דרכם ואז בהכרח תשתנה גם המציאות ההסטורית המכאיבה.

בחיבורו הוא עומד על תיאורה של מציאות החיים הקשה שבה השלטונות המוסלמיים לוחצים על היהודים להמיר את דתם, שתי שנות רעב בשנים 1726-27 שחיסלו יהודים רבים, תופעה מתרחבת של המרת דת - כ-800 יהודים התאסלמו. ירידה ברמה המוסרית ובפריצות בקרב הקהילה היהודית בצנעא.

מצב עגום זה החריד מאוד את ר' סעיד צעדי שחשש לחיסולה של גולת תימן ולכן עיקר דבריו בחיבורו מופנים כתוכחה לקהילה שאינם שומרים תורה ומצוות כפי שהורונו חז"ל ולכן חוסנם הרוחני נפגע וכתוצאה מכך הם נשברים. הוא לא מהסס להפנות את חיצו בקורתו אף כלפי שכבת המנהיגים, שבמקום לשמש דוגמה להתנהגות מוסרית מקובלת הם בעצמם משרכים דרכיהם.

החל משנת 1717 על רקע מלחמות פנימיות בין הערבים, המוסלמים התנפלו על הרובע היהודי ושדדוהו ונגרם סבל עצום ליהודים, מלחמות אלו נמשכו מספר

יחד שבטי ישראל

סיפורי עליה אותנטיים

דוד בראשי גדל בכורדיסטאן.
 סביו וסבתו גרה בסמיכות אליהם.
 בבוקר היה צועד-דוד עם סביו ועם אביו אל בית הכ-
 נסת. מידי פעם, היה חוזר הישר מהתפילה אל ביתם
 של סביו וסבתו שם הייתה מחכה להם ארוחת בוקר
 דשנה.

סבתא הייתה מכינה סלט גדול וטרי וביצים מבושלות.
 על הלחם הייתה מורחת לו גבינה טריה ואומרת לו:
 תאכל. איך תהיה חזק ובריא אם לא תאכל?

דוד אהב מאד את הביקורים האלו.
 לאחר הארוחה היה סבא מספר לו סיפורים מעניינים
 ומלמד אותו דברים חדשים. בכל פעם היה חוזר דוד
 עמוס מחשבות והרהורים על אותם חידושים ששמע
 מפי סביו ובפעם הבאה- היא מבקש ממנו שימשיך
 את סיפורו.

בני המשפחה התפרנסו מחקלאות וכן מאריגה של
 שטיחים.

בחורף היה קר מאד ובחוץ ירד שלג שחסם את הרחו-
 בות ולכן האריגה הייתה נעשית בבית.

פינת המתכונים

מרק תימני

פאפא לחור, מעט מאח וכן אבקת מרק
מבליים לעד וחצי אל בינונית
מוסיפים מים במידת הצורך
לטעום ולתקן טעמים.

(מתכון של טלי מאירוב מתק אתר אינדת מבלות)

מצרכים:

- 4 איטרים מים
- 8 יחידות צוף
- 2 יחידות ג'צר
- 1 צרור כוסברה
- 1 יחידה בצל
- 1 יחידה ראש לום
- 1 חבילה סרי
- 2 יחידות תפוח אדמה
- 2 כמות חוואג'י
- 1 כמות פאפא לחור
- 1 קורט מאח
- 1 כף מרק צוף

אופן ברכה:

מרתמים סיר גדול של מים לאחר ברתחה
מכניסים צוף מנוקד... עם כף מוציאים
את פאפאק לנצב למעלה מפיצוף.
מוסיפים ג'צר חתק לצינאליים, צרור כוסברה
קלורה, בצל לום, ראש לום לום, סרי חתק
גם כולל בפצוליים, תפוחי אדמה מקולפים
ומטבים, 2 כמות חוואג'י, כמות לטוחה

פיוטים ושירה

אשרי הגבר / ר' דוד אלקאים

יִהְיֶה נֶחֱמָה יִפְצְחוּם נֶגֶד הַכֹּל יִשְׁטְחוּם
 מוֹל רְחוּם אִם יִשְׁיָחוּם
 יִרְאוּ יִשְׁמְחוּ סוּף הַצָּרָה לְשִׁפְחָה:

יוֹסֵף רַבּוֹ צְרוּתוֹ וְרָצָם
 בְּבֵית אָבִיו יִקָּר וְאַלוֹף עֵתָה כְּכַבֵּשׁ
 אֲלוֹף
 גִּשְׁם גִּזְרָתוֹ יִדְלֵף
 בֶּן חֲלוֹף עָלָיו יִשְׁלֵף
 חֲרָבוֹ וְשִׁלְחוֹ חֲרָב עֵתוֹ לְרִצְחָה

דִּלְתִּי מִשְׁמְרוֹ יִשְׁעוּ פֶּרַח שֵׁם
 עִם שְׁנֵי הַסְּרִיסִים שְׁמוֹ בְּלִילָה אֶחָד
 חֲלָמוֹ
 בִּקְרַת פְּנִים רַעְמוֹ
 זַעְמוֹ לֹא חֲכָמוֹ
 מִשְׁפִּיל אֶרְחוֹ נִחָה עָלָיו הָרוּחַ:

וַיִּשְׂאֵל לְשִׁלּוּמָם וּבִקְשָׁם
 מִדּוֹעַ פְּנִיכֶם לֹא אִוְרוּ עֵנוֹ חֲלוֹם תִּאָּרוּ

אֲשֶׁרִי הַגֶּבֶר הַשֵּׁם בְּאֵל מִבְּטָחוֹ
 פִּתְאֹם שָׁמְשׁוֹ לְזֹרַח
 כּוֹכֵב יִשְׁעוּ יִנּוּצֵץ חֲלָדוֹ יִזְרַחוֹ
 כְּחֵרוֹת עַל הַלּוּחַ
 יִתְנַעַר מִעֲפָרוֹ רִישׁוֹ יִזְנַחוֹ
 עֲזָרוֹ בֶּא מִכָּל רוּחַ
 כְּעוֹף סָגוֹר בְּכָלֹב חֲפָשׁוֹ יִרוּחוֹ
 יִרְחַב לְבוֹ לְפִסְחַה
 כָּל אֵיד וְצוֹק וְעֲנִי מְנַהֵוֹ נִשְׁכָּחוֹ
 אוֹצַר טוֹבוֹ לְפִתְחַה
 יִשְׁיֵשׁ יִגִּיל וְיִשְׁמַח יִרְבֶּה בְּשִׁבְחוֹ
 עֲזוֹ נֶאֱדָר בְּכַחַה

בְּרוּךְ הַגֶּבֶר הַשֵּׁם בְּאֵל מִבְּטָחוֹ
 אִף אִם יִדְכָּה יִשׁוּחַ
 אֶהֱבִלְתִּי מֵאֲמִין דְּמִיו יִרְתַּחוֹ
 חַיִּי הֶבְלוּ כְּקִדְחַה

נוֹאשִׁים מִתְקוּהָ צוֹר נֶאֱצָם
 רַב צְרוּתָם יִרְבוּ אֶהֱלַחֵם כָּל יוֹם

להאזנה לפיוט
בנעימה סרקו
את הקוד:

בְּטֹחַ בְּשֵׁר אֲדַרְתּוֹ גְּלוּם שְׂכָחוּ הַלֵּךְ
הַלּוּם
עַד פְּרַעַה חֵלֶם חֵלֶם
אֵל עֵילוּם קָרָא בְּשֵׁלוּם
אָסִיר מִנְדָּחוּ דַעַת פְּרַעַה תִּזְוֹחַ:

מִשְׁמִימִים הָאֵל חֲכָמָה הַשֵּׁם
כָּל חֲרֻטְמֵי פְרַעַה נִכְלָמוּ שֵׁר הַמְּשֻׁקִים
קִדְמוּ
וַיִּזְכִּיר חֲטָא אֲשָׁמוּ
בְּנֵאוֹמוֹ גְּלָה טַעְמוֹ
מוֹמוֹ וְסִרְחוֹ בְּרַצוֹן פְּרַעַה לְנוּחַ

חַי זֶךְ קִיָּם לִירְאִיו מוֹרִישֵׁם
סוּבְלֵי עֵת זַעַם עַד יַעֲבֹר יוֹסֵף צָרְפוֹ
כְּבוֹר
וַיְרִיצָהוּ מִן הַבוֹר
וַיְבַדְּבוֹר כְּהַר תְּבוֹר
הוֹרֵם מִשְׁלָחוֹ קֶרֶן יִשְׁעוֹ לְצִמְחַ

שְׁלֵא יִדְעֵנוּ שְׁחָרוּ
דְּבָרוֹ לִי סִפְרוּ
וְאֵל תִּתְאַנְחוּ עִנְיָם בְּאֵל לְבַטְחַ:

דְּבָרוֹ חֵלוּמֵם כְּרַצוֹן נִפְשָׁם
סִפְרֵ שֵׁר הַמְּשֻׁקִים כְּרַצוֹנוֹ עֵנָה לוֹ
זֶה פְתָרוֹנוֹ
אוֹתוֹ יִשִּׁיב עַל כְּפוֹ
הִבִּינֵנוּ גְלָה אָזְנוֹ
הַרְבֵּה מִשְׁטָחוֹ הַמְּצֵא נָא לִי
מִשְׁלוּחַ:

קֶצֶר רוּחַ קִנְיָה שְׁמוֹ רִבְצָם
תּוֹךְ יֵב שֵׁר הָאוֹפִים לְמִלְאֵת
רַצוֹנוֹ עֵינָיו כְּלוֹת
אֶךְ פִּתֵר לוֹ בְּאֵלוֹת
זֶה לְעֵלוֹת וְזֶה לְתֵלוֹת
גְּוֹ יִרְצָחוּ מִנֵּי חֵלְדוֹ נְדוּחַ:

יָמִים שְׁנַתִּים יִסֵּף אֲשֵׁם

דמויות מופת בעדות ישראל

מאת: דוד חוברי

ר' דוד בן יחיא חותר

ר' דוד חותר היה רב ואב בית דין קבוע חמישי נולד בשנת 1667 ונפטר כנראה בשנת 1747. הדיינים שישבו לצידו בבית הדין ושהיו חתומים עימו הינם ר' צאלח (זקנו של המהרי"ץ), ר' יוסף בשארי, ר' סעיד תנעמי ואחרים. שימש בתפקידו כנראה בין השנים 1730-1747. בזמנו היתה תקופת מעבר של מספר שנים מאז מותו של קר-דמו בתפקיד (ר' שלום הלוי חמדי), שלא היה ראב"ד, אלא היו מספר דיינים ששימשו בתפקידם כדיינים והם: ר' סעיד קהא, ר' אברהם טהירי, ר' יוסף בשארי, ר' צאלח ור' סעדיה הלוי-עמר. ר' דוד חותר היה מנהיג וחזן ראשי בבית הכנסת "אלשרעבי" שבצנעא והוא תיקן בבית הכנסת שלו, שבימים שנהגו

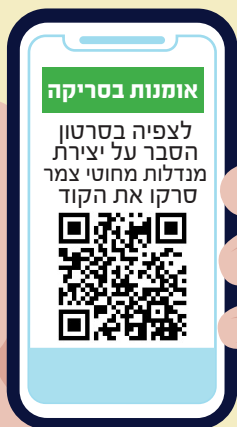
לגמור הלל שלם יקראו אותו בצוותא בציבור ולא בקירוי על מנת למנוע "טורח ציבור" כי הוא נוכח לדעת שהרבה מהמתפללים משתמטים ויוצאים מוקדם לעיסוקיהם. לפיכך הוא בחר להקל על מנת שלא יפסידו לגמרי את קריאת ההלל. לדעתו של ד"ר גברא בספרו: "חכמים וסופרים בתימן במאה הי"ח" הצטרף לר' דוד חותר גם זקנו של המהרי"ץ ר' צאלח וחכמים נוספים והם תמכו במנהגי א"י שהגיעו עם ספרי הדפוס ויתכן אף שהם שפנו לנגיד הקהילה ר' שלום עראקי להחדרת הסידור הספרדי (שאמי) לתימן. כמובן שהיו גם מתנגדים לצעד זה בהם נמנו ר' יהודה צעדי ור' פנחס עראקי. על כל אלה נספר בגליונות הבאים

הפינה לצעירים

תפזורת חורף

ג	כ	ע	י	מ	ש	ג	ס
א	מ	י	י	פ	ג	מ	ו
ע	ב	א	ה	נ	מ	ע	ו
י	ו	ר	א	ט	ת	י	ד
ר	צ	ר	א	ה	נ	ל	ר
מ	י	י	ב	ר	ג	ר	א
מ	א	ג	כ	ה	נ	מ	צ
כ	ו	פ	ת	כ	י	מ	ש

סוודר/ גשם/ מגפיים/ בוך/ עננים/ כפפות
מעיל/ תה/ שמיכת פוך/ גרביים

חשונו

הוא אישנו
אין מתאים מדבר על הוא אישנו בזלון
שנו, זלון שבאי ישראל.
הוא (נראה בחודש חשוון ולמדת שהיא
היתה אטא רת של שניים מתוך שניים צער
השבאים, בנימין ויובל, היא אטא של כל
צמ ישראל.
הוא קברה על אם הדרכ. לא במצרת
המכילה, מתים קבורים של שאר האבות
והאימהות.
מדוע? יצק אבינו ידע שהוא הוא
המתאווה ביותר להתפלל על צמ ישראל
שיצאו לגלות.
הוא קברה ממש בדרכ שבה צברו בני
ישראל לאחר חורבן בית המקדש ושם
הוא מתפלל על צמ ישראל שישבו לארץ
ישראל.
כל השנים בהם היינו בגלות, לא
הבסיקה להתפלל שישבו לארצנו. והנה,
תפולתיה מתקיימות אנגד צינינו ולאחר
אלפיים שנים בהם היינו בגלות - אנחנו
כאן, בארץ הקודש. מכל העדות ומכל
הסתגנויות. מודים על נס הגדו שאנחנו
זכרים להיות אנגד צינינו ומתפללים שצמ
ישראל כולו ישבו לארצו במהרה בימינו.

הפינה הזו היא בשבילכם,
ואני רוצים שתכתבו לנו על
מה מעניין אתכם שנכתוב כאן
בעלונים הבאים. אתם יותר
ממוזמנים לכתוב לנו למייל:
edotlyeladim@gmail.com